Mapka dojazdu z Białowieży

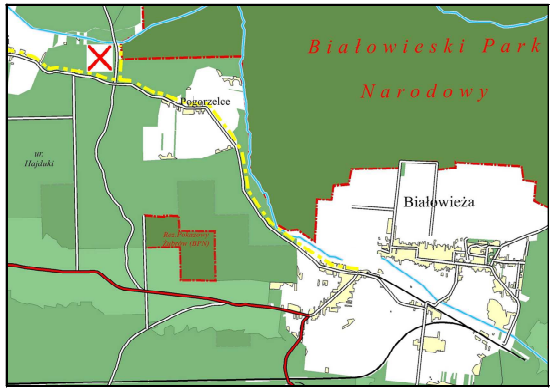

× – Stara Białowieża

Dąb Barbary Radziwiłłówny w jesiennej szacie.

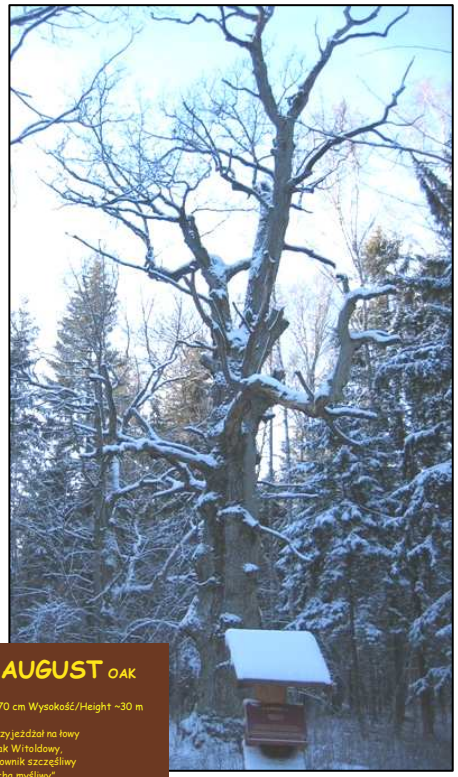

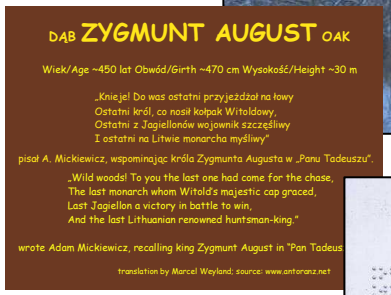

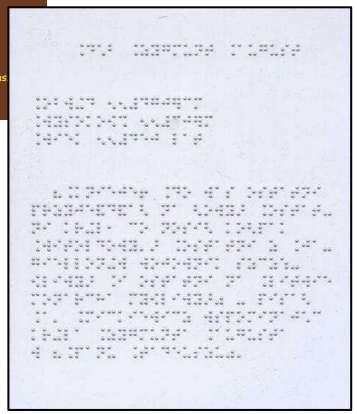

Tekst i opracowanie: Maria Nowicka

Nadleśnictwo Białowieża
ul. Wojciechówka 4
17-230 Białowieża
Tel. (085) 68 12 405, 68 12 410

bialowieza@bialystok.lasy.gov.pl

Szlak Dębów Królewskich i Wielkich Książąt Litewskich

Nadleśnictwo Białowieża, 2009

Kierując się drogą na północny-zachód od Białowieży, mijamy wieś Pogorzelce, za nią przemierzamy krótki odcinek przez las i znajdujemy się na polanie, zwanej uroczyskiem Stara Białowieża. Tu największe wrażenie na przybywających robią monumentalne, wiekowe dęby, z których część pamięta zapewne czasy średniowiecznych władców Polski i Litwy. Legenda mówi, że w tym właśnie miejscu pierwotnie mieściła się osada Białowieża, z dworem dawnych władców i białą wieżą, od której nazwa miejsca pochodzi. Nie ma pewności co do wieży, potwierdziła się natomiast część legendy mówiąca o dawnym dworze. Podczas badań archeologicznych przeprowadzonych w ciągu kilku ostatnich lat odkryto podstawy trzech pieców, fragmenty ozdobnych kafli garnkowych, drumlę z połowy XVI wieku. Wszystko to wskazuje na rzeczywiste istnienie tu dawniej dworku, prawdopodobnie należącego do króla Zygmunta Augusta. W niższej warstwie wykopów stwierdzono w tym miejscu jeszcze wcześniejsze, bo pochodzące z przełomu IX i X wieku, ślady osadnictwa. Jak dotąd nie wiadomo na pewno, jaka była przyczyna przeniesienia osady Białowieża na obecne miejsce, wykluczono jedynie koncepcję spalenia się dawnego dworu.

W latach siedemdziesiątych XX wieku, w kilkaset lat po panowaniu Zygmunta Augusta, Nadleśnictwo Białowieża zmienia koncepcję zagospodarowania tej części lasu. By ratować to unikalne zbiorowisko wiekowych drzew, powstaje koncepcja utworzenia w Starej Białowieży ścieżki edukacyjnej, na której można by było nie tylko podziwiać stare olbrzymy, ale również poznawać historię czy literaturę. W powstanie ścieżki angażują się znane białowieskie postaci: Jacek Wysmułek z żoną Ewą, Lech Miłkowski, Simona Kossak i inni. Dzięki ich zaangażowaniu w roku 1978 powstaje ścieżka edukacyjna, zwana „Szlakiem Dębów Królewskich". Dęby zostają nazwane imionami władców Polski i Litwy, którzy niegdyś przybywali do Puszczy Białowieskiej, by polować na grubego zwierza.

W niespełna trzydzieści lat po otwarciu Szlaku Dębów Królewskich i Wielkich Książąt Litewskich, przewraca się wiekowy August III Sas. Jest to sygnał, że należy zmodyfikować przebieg ścieżki tak, by była ona w pełni bezpieczna dla zwiedzających. Szlak Dębów zostaje zamknięty i rozpoczynają się prace nad zmianą trasy i dostosowaniem ścieżki dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W roku 2008 zostaje otwarta nowa-stara ścieżka, z kładką dla wózków, nowymi tabliczkami w języku polskim i angielskim oraz informacjami zapisanymi alfabetem Braille'a.

Jedno z wykopalisk w ur. Stara Białowieża. Fot. D. Krasnodębski.

Leśnicy z Nadleśnictwa Białowieża mają przyjemność zaprosić Państwa do odwiedzenia Szlaku Dębów Królewskich i Wielkich Książąt Litewskich